NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V sredo 10. novembra (poznojesna) 1852. *List 90.*

Prostora za sadne drevesa je dovelj!

„Novíce“ so prinesle v 88. listu poziv: naj bi se nabirale sadne peške in košíce in se širila in množila po njih toliko koristna sadjoreja po deželi, ter so rekle, da prostora za sadno drevje je še povsod dovelj.

Prijatli! čista resnísa je, da je še obilo obilo prostora za sadne drevesa, ako se ozremo po ravnínah in dolínah, po južnih gričih in bregovih, ki so po svoji legi silnih vetrov obvarovani in kterih zemlja je kakor nalaš vstvarjena za sadno drevje.

Jez sim si prizadjal obširnost tega prostora iz katasterskih zapisov za Krajnsko deželo zvediti; naj bi drugi za druge dežele, kjer je ravno tako še prostora dovelj, to zvedili, zakaj številke so žive priče, kterim se ne da s praznimi besedami zopergovoriti.

Krajnska dežela ima zgol travnikov (brez germovja in gojzdnih dreves) **223.751** oralov, travnikov in pašnikov s sadnim drevjem pa **10.972** oralov, skupej **234.723** oralov.

Iz tega se vidi, da od **234.723** oralov še ni **5** odstotkov, to je, od **100** oralov še ne **5** oralov za sadjorejo odločenih.

Ako to prerajtamo na gorensko stran (poprejšno Ljubljansko kresijo), na notrajnsko stran (poprejšno Postojnsko kresijo) in na dolensko stran (poprejšno Novomeško kresijo), se najde tale prerajt:

Gorensko ima zgol travnikov	**68.696** oralov,
travnikov in pašnikov s sadjem	**5.832** oralov,
skupej	**74.528** oralov;

na tem postoru je tedaj za sadjorejo določenih od **100** oralov nekaj čez **7** oralov (**7, 8** %).

Notrajnsko ima zgol travnikov	**81.822** oralov,
travnikov in pašnikov s sadjem	**91** oralov,
skupej	**81.913** oralov;

na sadjorejo tukaj od **100** oralov še ne pride en oral (**0, 11** %); se vé da se borja in Kras morata tù v rajtingo vzeti.

Dolensko ima zgol travnikov	**73.233** oralov,
travnikov in pašnikov s sadjem	**5.049** oralov,
skupej	**78.282** oralov;

na sadjorejo pride tukaj od **100** oralov nekaj čez **6** oralov (**6, 44** %).

Iz tega pregleda sadjoreje po imenovanih **3** straneh se vidi, da, čeravno ne smémo rêči, da bi povsod mogle drevesa stati, je vendar sila sila veliko prostora še za sadjorejo; iz tega pregleda pa na dalje, žalibog! vidimo, da gorkeji Dolensko se manj s sadjorejo pečá, kakor bolj merzlo Gorensko, in da je Dolensko za **1** odstotek zadej za Gorenskim, kar bi imelo po različnosti podnebja, gorkote in zemlje ravno narobe biti.

Ako bi na Krajnskim zgol travnikam še tiste prišteli, ki so z germovjem ali gojzdnim lesam obrašeni in **50.861** oralov prostora znesó, vidimo, da je še manj zemljiša sadjoreji določeniga, ker na mnogih travnikih in celò na tacih, ki so blizo hiš, gojzdno drevje stojí, kjer bi sadne drevesa se ravno tako dobro sponašale, in zraven sadja tudi listje in les donašale, kakor gojzdno drevje.

Ravno tako slaba razmera sadniga drevja se nam kaže, ako s sadjem zasajene travnike in pašnike zrajtamo po številu hiš, ker se vendar smé misliti, da vsak gruntni gospodar na deželi nekoliko sadniga drevja ima.

Na Gorenskim (to je, v Ljubljanski kresii) brez Ljubljanskiga mesta, kteriga nočemo v ta prerajt vzeti, je **24.000** hiš; — če sadonosni prostor z **5832** orali na to število hiš razdelimo, pride počez na eno hišo le **389** □sežnjev za sadjorejo; — na Notrajnsko kresijo z **12.888** hišami le **11** □sežnjev, na Dolensko z **31.249** hišami le **258** □sežnjev, — po celi deželi z **68.137** hišami skupej le **257** □sežnjev na eno hišo.

Po vertih zraven hiš se najde scer semtertje nekoliko sadnih drevés, vendar so ti verti večidel le za zelenjad in kuhinske potrebe, in ker po celi deželi ne merijo več kakor le **2084** oralov, tudi sadni pridelk ne more velik biti.

Če po tem tacim vidimo, koliko prostora je še po deželi za sadje pripravniga, naj bi glasi, ki k pomnoženju domače sadjoreje opominjajo, ne ostali glasi vpijočiga v pušavi! — naj bi umni kmetovavci šli drugim z lepim izgledam naprej, in zasadili kjer koli sta kraj in zemlja pripravna, obilo sadniga drevja, — vsi domorodci pa, kterim je blagor domovine pri sercu, naj bi, vsak po svoji môči, neprenehoma spodbudovali k sadjoreji, ki pri vsaki hiši, sirovo ali posušeno, veliko zda, pa tudi prodano marsikak goldinar gospodarju privabi, kakor se je to posebno očitno vidilo leta **1846**, ko se je le samih suhih češpelj, zlasti iz Dolenskiga, za več tisuč goldinarjev v ptuje kraje poprodalo.

Drugo pot čem obris sadjoreje po posamesnih krajih Gorenskiga in Dolenskiga bravcam „Novíc“ podati *).

Rautner.

*) Vredništvo je častitimu gosp. pisatelju iz serca hvaležno za ta popís, iz kteriga naši kmetovavci v številkah razločno vidijo, da je še veliko veliko prostora, ki pričakuje sadnih drevés. Gosp. pisatelj ne terdi, da bi bil ta prerajt do pičice gotov, ker v tacih velicih prerajtbah gré resnica lahko za 10 ali 20 in še več navskriž; ven-

Postava zavoljo ognja na kmetih.

(Dalje.)

Zavoljo vredbe, ktera je potrebna, da se oginj hitrejše pogasí, ima gosposka ali župan, vsaj v večjih krajih, vsakemu gospodarju ali hlapcu svoje opravilo že popred povedati. Eni morajo biti za okoli pošiljati, za oginj oznaniti, eni za vodo nositi, eni za sode z vodo in druge priprave vkup voziti, eni za varovanje premoženja pogorelcov, drugi za gasiti, poderati in raztergati, in to delo ima gosposka sosedom vsako leto, kadar davke plačujejo, na novič oznaniti.

Kakor hitro hrup vstane in se znamenje ognja zasliši imajo župan in drugi bolj imenitni možjé pervi biti, kteri k ognju pritekó; zakaj na njih izgledu in zapovedi, po kterim se vsi sosedje pokorno ravnati morajo, je naj več ležeče.

Če gosposka v vasi ali kje blizo svojo pisarnico ima, mora kmalo enega pisarja k ognju poslati, kteri je dosti pripraven, da red derží in ljudí vodi.

Zlasti pak se morajo tesarji, zidarji, kovači, ključarji, dimnikarji, mlinarji in taki ljudjé, kteri v vasi ali kje blizo stanujejo, s svojim orodjem pri ognju znajti, ali kterega svojih tjè na pomoč poslati.

Tudi hišni gospodarji in njih hlapci so dolžni, kakor hitro znaminje ognja zaslišijo, s svojimi pripravami tjè priteči, in tega dela se prijeti, ktero se jim da, ali ktero jim je že pred rečeno bilo.

Ravno tako imajo tudi bližnje gosposke, samostani, fajmoštri in soseske ne samo, kadar so prošene, ampak tudi same od sebe, kakor hitro zvedó, da je oginj vstal, z ljudmí in s pripravo ena drugi na pomoč priti.

Pri ognju se sicer ljudjé tako daleč, kakor je treba, k delu siliti znajo, ti pak, kteri za delo niso in druge motijo, proč odgnati; vunder se lepo z njimi ravnati mora, zato da se ljudjé ne ostrašijo in gasiti ne zbojé.

Pri gasenju je treba vsiga nepotrebnega vpitja se zderžati, za vodo podajat versto napraviti, namreč tako, da eni vodo naprej podajajo, med tem pak drugi že po drugi segajo i. t. n. Pot, kjer se voda na rokah ali na vozéh nosi, mora vselej prosta biti; če je treba, se tudi laterne prižgó; bolj imenitni in starji možjé imajo skerbeti, da ljudjé v hoji ali v vožnji eden drugemu na poti niso.

Med tem, kadar možjé pri ognji delajo, imajo žene in dekleta doma ostati, in če je treba, živíno v hlevu odvezati, čednik pak jo mora s kom drugim, kteri za gasiti ni, kakor hitro je mogoče na polje gnati in pred ognjem obvarovati. Kadar je oginj blizo, imajo žene in dekle streho polivati in boljše rečí na zanesljiv kraj vùn nositi, kjer so nekteri možjé za varhe postavljeni.

Kadar nevarnost ognja že okoli sebe seže, se morajo vse oknja, ali line pod streho zapreti, vrata ali luknje keldrov ali velbov s kamni, z rušo, z nasipom ali z gnojem zadelati, zlasti pak vse rečí, kterih se rad oginj prime na stran spraviti.

Na turne in pod streho cerkvá se mora kmalo voda nanositi; line se pred iskrami varujejo, in boljše cerkovne rečí se, kakor hitro je mogoče, na stran spravijo.

Če je oginj še zapert, se mu, dokler je mogoče, zrak dati ne smé, ampak se mora s polivanjem in na vse viže gledati, da se zaduší. Kadar pa že vùn puhne in en kraj popade, kjer se žito, seno, slama, ali kaj tacega znajde, kjer polivanje nič več ne tekne, takrat se mora vsa lesena roba tam proč spraviti, bližnje plotove, je, če se morebiti zavoljo prostora že popred storilo ni, podreti, streho doli vreči in s stenami in drugo gorečo lesnino vred notri v hišo podreti, da se oginj pokrije in zatare.

Bližnje hiše se brez potrebe poderati ne smejo, le samo taistikrat, kadar že ni mogoče, drugači plemena ognja berzdati, se hiše naprej poderati začnó. Taistikrat pak se nobenemu gospodarju zanesti ni, pa bo tudi sleherni, kterega zadene za pogorelca deržan in enakih pravíc deležen.

(Konec sledi.)

dar je po večim resničen in pa zanesljiva podlaga, na ktero se opíra razsodba, kako je s sadjorejo našo. Taka, kakor pri nas na Krajnskim, je pa tudi drugod po Slovenskim, razun malokterih krajev tù in tam. Vred.

Kako bi se za male otroke bolj skerbelo?

Veliko staršev po kmetih ima poleti od jutra do večera polno dela na polji. Majhne otroke puste doma velikrat same s silno nevarnostjo, velikrat jih nekoliko večjim otrokam v varstvo zročé, kteri so s tem od šole zderžani, in vender so otročiči pri vsem tem le v slabih rokah in v vsakim oziru mnogoterim nevarnostim podverženi.

V ta namen bi utegnilo prav dobro biti, ako bi imeli v vsaki vasi posebno varhinjo za celo vas. Mogla bi biti pobožna, poštena in nekoliko podučena oseba, ktera bi otroke varovala, jim primerne igrače tegnila; kar bi jih bilo že za to, bi jih učila moliti, se čedno in spodobno zaderžati v cerkvi, doma in zunej hiše; bi jih učila miloserčnosti do žival itd. Ravno tako bi jim zamogla primerne opravilica in delica odkazovati. Se vé, de bi mogla oseba za to skerb od vasí kej plačila imeti, naj bi bilo v živežu, ali kakor si bodi, kar bi ji pametne slovenske matere, obljubim, iz serca rade in obilno dale.

Ko bi tedaj starši in sploh hišni na delo šli, ali tudi druje krati, ko bi ne utegnili z otroci se pečati, bi jih varuški zročili, in bi brez skerbí bili. Sila veliko otrok bi bilo po takim nesreče otétih, v ktero brez varha ali varhinje naleté. Koliko jih zgorí, se zaduší, potoni, pobije; koliko jih je od svinj razterganih in v mnogoterih nesrečah pokončanih, ki so od staršev brez varha pušeni, ali pa drugim brezpametnim vetrostim in muhastim otrokam pušeni, kteri jih tudi velikrat samí poškodujejo, ali pa pri svojih igračah pozabijo in popustijo kjer si bodi. Zraven tega pa v šolo ne hodijo, v ktero bi mogli hoditi. Verh tega bi se taki otročiči precej v otročnosti priljudnosti in spodobniga obnašanja nekoliko naučili, in staršem bi bila v vsakim obziru poštena odreja otrok zlo perlajšana. V to varstvo bi se zamogli zročevati vsi otroci, ki še za delo in za šolo niso, pa tudi nekoli večji, ako bi sicer brez dela postopali.

Blagoserčni župani! sprožite to reč; teška ni izpeljati, prida pa je neizrečeno veliciga.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* V seji 31. oktobra društva sv. Mohora so bile sledeče rečí obravnovane: 1. Je bilo oznanjeno, da se je doslej 574 udov oglasilo. — 2. G. Orožen, mestni kaplan v Celju, ponudi društvu svoje „časopisje Celj-

skega mesta. G. spisatelj se íma naprositi, svoj rokopis popolnoma doveršiti in ga društvu na ogled poslati. — 3. G. Svetec L. oznani, da se je izdelovanja „austrianske zgodovine“ poprijel. Društvo jo bo, če bo prostemu ljudstvu primerno spisana, z veseljem prevzelo. — 4. Je bilo sklenjeno, prihodnje leto društvene knjige v treh formatih natiskovati. Potem taj se bo rabila za manjše spise, p. povesti za mladost, molitne bukvice itd. šestnajsterka (sedec), za srednje dela majhena osmerka (octav) in za obširnejše dela velika osmerka. — 5. Računi za to leto in imenik častitih gg. društvenikov se bo pervej knjigi novega leta pridjal. (Iz „Bčele“

* 4. oktobra so v Ternavi popolni gimnazij slovesno odperli.

* Iz c. k. deržavne tiskarnice je ravno prišel „navod o službi c. k. vojaštva“, in sicer v nemškem, českem, horvaškem, poljskem, madjarskem in talianskem jeziku.

* V Lvovu je prišla na svitlo „Historia halicko-ruskago knjažestva“ (dogodivšina gališko-ruskega slovstva) od Zubrickega.

* Ruska vlada je kupila veliko slovstveno-umetniško zbirko profesorja Pogodina za 150.000 rubljev; obseže med drugim 2000 rokopisov, 800 starih knjig slovanskih, mnogo autografov cesarske rodovíne in 12.000 svetih podobšin.

* Na Dunaji je prišlo za prihodnje leto do zdaj že 18 nemških koledarjev na svitlo; nekterih zmed tih se je že 10 do 30.000 iztisov razprodalo.

* Nek slovašk piskrovez je iz drata umetno spletel čudolep stol, kterega je za 80 forintov prodal.

* Na Dunaji v tiskarnici Armenskega samostana je prišel na svitlo serbski koledar „Vojvodjanin od Rašića.

* Nektere dní sèm se vidi na Dunaji med prebivavci mnogo ruskega srebernega denarja.

Razpis darila za slovensko zgodovino.

Med druzimi potrebnimi knjigami se posebno teško pogreša „prostonárodna zgodovina slovenskega ljudstva“, ki bi v prijetnej lahko razumljivej besedi vesele in žalostne dogodbe našega milega naroda od najstarejih do najnovejih časov pripovedovala in razlagala. Zatorej je društvo sv. Mohora v Celovcu sklenilo, s tim primerno darilo od 200 gold. sr. razpisati, ktero se ima tistemu pisatelju podeliti, kterega zgodovina bo od društvenega odbora za najboljšo in našemu prostemu ljudstvu najprimernišo spoznana.

Društvo ne tirja kacega preobširnega dela, v kterem bi se vse tudi manj važne dôbe natanjčno popisovale ali znanstveno razlagale; ravno tako se pa tudi ne more zadovoljiti le s kakim načertom zgodovine. — Bolj imenitne dobe v zgodovini našega naroda naj se, kakor so p. turške vojske itd. obširnej in prav prijetno pripovedujejo, manj važne dogodbe pa je že dosti samo kratko omeniti. Na koncu vsake dobe naj se tudi véra, jezik, družbinsko in hišno življenje, običaji, slovstvo itd. blizo kakor se v Krempelnovej „dogodivščini Štajarske zemlje“ najde. Kratko povedati, naj bo ta zgodovina v resnici prostonárodno iz kerščansko-slavjanskega obzira spisana, da jo bo naše ljudstvo z veseljem prebiralo in tudi popolnoma zapopadlo. — Rokopisi naj se gotovo do konca mesca oktobra 1853 Celovškemu odboru pošljejo, ki jih bo berš pretresel in spisatelju tiste zgodovine, ki se za primerno spozná, vstanovljeno darilo izplačal.

V Celovcu 31. oktobra 1852.

Andrej Einšpieler, zač. vodja društva. *Anton Janežič*, zač. tajnik.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Komenda 8. listopada. Britka žalost presune serce omikanemu človeku, viditi velik prostorn vert, gosto z mnogoverstnim drevjem, kterega krepke véje pa obsute z ostrim ternjem, pokrite z debelim mahom, se le piškavemu sadu uklanjajo. Tak zanemarjen, tak zapuščen vert je bila dosihmal Komenska fara na Gorenskim. Gosto zaraščena, ker ima v majhni okolici poltretji tisuč ljudí, ni še imela skerbnega vertnarja, da bi bil mladíni, enaki nježnim drevescem, izverženo ternje prirojenih nepopolnamast lagano odkruševal, jej mahovite rakove rane nesrečnega babjeverstva s prepričanjem celil in cepil žlahni sad omike, — ni še imela šole.

Prečastiti gospod fajmošter so to pomanjkljivost dobro zapazili in teško šole pogrešali. Zatoraj so dvakrat prošnjo vložili, da bi se šola vpeljala. Res ste že tudi dvé komisíi v Komend prišle zavolj nje. Pa vse je bilo zastonj, vse se je razperšilo, nobenega upanja ni bilo šole ustanoviti.

Ali božja previdnost pošlje Komenčanom obče znanega ljubitelja mladíne, za dušni in telesni prid neizrečeno vnetega kaplana gosp. Joana Brence-ta. Milo se častitemu gospodu storí, ko mladíno brez šole najdejo. Terdno sklenejo šolo vpeljati; pa dobro skušeni so tudi vedili, da se kmetje ne bodo dali radi pregovoriti, zlasti v sedanjih revnih časih za šolo kaj darovati.

Hotli so tedaj ljudí prepričati velicega prida šole. Izvolijo si s pervoljenjem staršev nektere dekliče, učé jih v svoji sobi pobožnosti, branja, pisanja, priljudnosti in petja. To je ljudém tako dopadlo, da so jim vsi hotli svoje otročiče izročiti. Res ljubeznjivega vedenja tega prečastitega gospoda v šoli, in tudi zunej nje v sredi učenčkov, ni mogoče popisati, — le z očmí se more prepričati. Vsi učenci so veselega obraza; skor igraje se učé. Zato pa tudi tako v šolo tišé, zato si v kratkem toliko znanost pridobé. Zavolj velike množice otrok hočejo gospod kaplan sobo na svoje stroške najeti, in to misel gospodu Auguštinu, sedanjemu najemniku Komenske grajšine, razodenejo. Tudi ta blagi gospod niso hotli zaostati, ter hitro sobo in dilje za klopí zastonj ponudijo, kar so kaplan hvaležno sprejeli.

Sedaj se tudi soseska iz dolgoletnega spanja izbudí. Od ene straní otroci starše nadlegvajo, kterim teško dene, da so jih drugi tovarši, ki so se letošnje tri mesce v šoli branja in pisanja vadili, tako prehiteli; od druge straní pa jih časti vredna duhovšina po moči nagovarja za šolo. Naj bolj pa spanete izgled prej imenovanih gospodov izdrami in spodbode. Z županom Alešem Kern-am se bolji kmetje pogovoré, ter — hvala jim! — v sôbo peč in stole naredé.

Veselite se, Komenčanje, šolo imate; veselji prihodnost se vam nasmehljuje! Da so Komenčanje sedaj živo prepričani velicega prida, kterega šola mladíni, odraščenim in vsi soseski donaša, spriča njih neskončno vrenje k zapisovanju, ker se jih je že blizo 300 otrok in odraščenih za njo oglasilo. Mahoma se je sedaj zgodilo, česar poprej dvé komisíi niste mogle doveršiti.

Visokočastiti gospod fajmošter Franc Dolicel so z velicim veseljem obljubili šolo po vsi moči podperati; v ta namen so že tudi za bukve ubozih denarja podelili, in se s tem pravega podpornika šole fare skazali. Prepričani pa, da vse dobro z višave ljudém dohaja, so imeli v sredo po vernih dušah šolarčki sv. mašo, pri kteri so že deklice, od gosp. kaplana navajene, prepevale.

Šola se je tedaj začasno začela; na slabih nogah, kakor vsaka nova stvar, še stojí, — ali upati je, ker „združena moč“ tako veselo začetek podpíra, da svitli zori, ki se je nad Komend razlila, bo v kratkim zlato solnce sledilo! Bog daj srečo! Komenčan.

Iz Ljubljane. Iz naznanila, ki ga je unidan kmetijska družba v Ljubljani slavnima ministerstvama nauka in kmetijstva na Dunaj in slav. deželnimu poglavarstvu v Ljubljani o zadevah podkovijske in živinozdravniške učilnice pretečeniga leta predložila, povzamemo sledeče izvesti, ki bi utegnile tudi občinstvu znaminite biti:

Zapisalo se je lani v to učilnico 20 učencov, namreč 15 kovaških podmojstrov (kselov) in 5 mladih kmetovavcov; dva (en kovač in en kmetovavec) sta prostovoljno kmalo o začetku šolo zapustila, enimu kovaču se je zavolj nedostojne obnaše slovó dalo. Med kovači sta se zapisala dva le za pol leta, zgol samiga podkovstva se učiti, vsi ostali pa za celo leto, se še druzih živinorejskih in živinozdravniških naukov učiti.

Po domovíni je bilo med omenjenimi 10 Krajncov, 6 Štajarcov, 2 iz Goriške, 1 pa iz Teržaške kronovíne in 1 Horvat.

Izmed celoletnih učencov in kovačev sta se v podkovstvu nar bolje obnêsla:

Nagode France iz Planine na Krajnskim.
Gast Jakob iz Karlovca na Horvaškim.

Za tema pa so se podkovstva tudi dobro izučili:

Mazaroll Jernej iz Šežane pri Terstu.
Šleimer Janez iz Kočevja na Krajnskim.
Švarc Janez iz Šoštanja na Štajarskim.
Bone Peter iz Salkane pri Gorici.
Peer France iz Mengša na Krajnskim.

Izmed polletnih učencov sta se podkovstva dobro izučila:

Eržen France iz Trate na Krajnskim.
Štefančič Andrej iz Železnikov na Krajnskim.

Vsi ti so bili po vis. ministerskim patentu pripravni spoznani, pravíco kovaškiga mojsterstva zadobiti.

Štirje učenci niso še bili podkovske umetnosti dosto izučeni spoznani, ki tedaj ponavljajo šolo.

Iz živinorejskih in živinozdravniških vednost so med celoletnimi učenci pri preskušnji nar boljši vednost razodeli:

Čolnik Dominik iz Dervanja na Štajarskim.
Divjak France iz Frauheima na Štajarskim.
Jan Anton iz Škale na Štajarskim.

Dobro vednost so razodeli sledeči:

Nagode France iz Planine na Krajnskim.
Švarc Janez iz Šoštanja na Štajarskim.
Gast Jakob iz Karlovca na Horvaškim.
Peer France iz Mengša na Krajnskim.
Šleimer Janez iz Kočevja na Krajnskim.
Kušlan Andrej iz Cerknice na Krajnskim.
Eisenhut August iz Št. Marjete na Štajarskim.
Goriup Miha iz Verha na Goriškim.

Štirje učenci niso zadostili preskušnji.

Iz tega naznanila se vidi, da je letos spet 9 v podkovanju zdravih in bolnih kopit in parkljev dobro izučenih kovačev na deželo šlo. 11 učencov pa si je v živinorejskih in živinozdravniških naukih tolikšno vednost pridobilo, da zamorejo, čeravno s tem kratkim naukam določne pravíce za ozdravljanje bolne živine ne zadobé, vendar živinozdravnikam in o potrebi pripravni pripomočniki pri živinskih boleznih, kakor tudi popolnoma zvedeni mesogledi (Vieh- und Fleischbeschauer) na deželi biti.

Pri ti priliki omenimo, da smo slišali, da se nekteri, ki so se le polleta zgol samiga podkovstva učili in si le pravíco kovaškiga mojsterstva zadobili, tudi z ozdravljanjem bolne živine pečajo, in da se, kakor to ne more drugač biti, pri tem neumno in nerodno obnašajo. Takim, ki se nemorejo s spričbo skazati, da so se ozdravljanja tudi druzih in ne samo kopitnih bolezin pri podkovstvu učili, naj bi se ojstro prepovedalo, kakor sploh vsim mazačem in konjedercam, ozdravljanje živinskih bolezin. —

Število letošnjih učencov znese 16. Ker pa še vsak teden kovači dohajajo, da bi v šolo hodili, je vodstvo podkovijske učilnice prisiljeno očitno na znanje dati, da se le o začetku šolskiga leta (od konca oktobra) učenci v šolo jemljejo, ne pa pozneje, ko je že veliko zamujeniga, kar se ne more z vsakim iz noviga začeti.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar Ferdinand je v Reichstadt-u za šenam na nogi zbolel, pa mu je že bolji. — Nekteri časniki hočejo vediti, da se bota naš in pa rusovski cesar še to leto snidila v Varšavi. — Kmalo se pričakuje razglas rekrutiranja za prihodnje leto; nabira novincov bo mesca sušca; potrebovalo se jih bo nek le malo. — Sliši je, da zavoljo dragíne se bo cesarskim vradnikam, ki imajo manjši plačo, to je, tistim, ki nimajo čez 1000 gold. na leto, na vsacih 100 fl. po 15 gold. poboljška dalo. — Po zvedbah iz mnogih dežel našiga cesarstva se je živež v poslednjih 6 letih sploh več kakor za polovíco podražil. — C. k. ministerstvo nauka je županam in cesarskim gosposkam ukazalo, da naj staršem po kmetih, ki imajo za šolo pripravne otroke, résno priporočijo, da jih pošljejo v šolo, kakor postava zapové. — Spet se sliši, da se je več ponarejenih banknotov, to je tistih po 2 forinta, prikazalo; razločiti se dajo od pravih, da se v vodovitim natisu černa pika vidi. — V denarni kovnici na Dunaji kujejo nek sedaj noč in dan denar; po tem je pričakovati, da bojo prišle dvajsetice spet na dan. — Na vsih cesarskih železnicah skupej je delalo od mesca januara do konca julia vsak dan 17.053 delavcov. — V Gradcu je znani duhovni pisatelj dr. A. Schlör 2. dan t. m. umerl. — Te dní je prišel v Benetke carjevič rusovski s svojo ženo, kraljevičem Virtemberškim in nadvojvodičem Hesen-Kaselskim. Naznanílo smerti vojvoda Leuchtenberškiga, ki jo je po telegrafu iz Petrograda zvedil, ga je žalostno zadelo. — Po dolgim odlašanji so vendar razdelili nabrane darove nesrečnim pogorelcam v Sarajevim, 3000 fl. namreč, ki jih jim je naš cesar podaril, 100.000 piastrov od turškiga sultana; na vsako družino je prišlo 275 piastrov. — Sklep starašinstva v Parizu, ki se je 4. dan t. m. snidil, se glasí: „Ludevik Napoleon naj se vsede pod imenam Napoleona tretjiga na cesarski prestol; pervi njegov sin naj bo njegov vpravičen naslednik; ako ostane brez otrok, smékteriga moškiga dediča iz moških naslednikov rajniga cesarja Napoleona I. posiniti, — če ne, bo naslednik njegov iz zakona Jeromea in kraljevičine Virtemberške“. V sporočilu na starašinstvo, v kterim poterdi vstavo od leta 1852, govorí Napoleon takole: „Ne skrivam si, kako prederzno je, se ovenčati s krono Napoleonovo, — ali, ker me je volja ljudstva na prestol povzdignila, mi ljudstvo samo dene krono na glavo“. Nar novejši novice iz Pariza pravijo, da so te dní več oséb iz civilniga in vojaškiga stanú zaperli. — Cestno blato v Parizu je za 500.000 frankov na leto prodano; najemnik dela gnoj iz njega in skupi iz tega za 3 milione frankov. — Košut je bil unidan v Londonu povabljen k nekimu zboru; na povabilo je odpisal, da je obljubo storil molčati, ker je že, kar je na Angleškim 600krat govoril, pa le bôb v steno metal; le o kaki posebni priložnosti, ko bi kazalo, da bi kaj doseči mogel, bo spet govoril.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*